

Οι προοπτικές της ελληνικής οικονομίας στο πλαίσιο του νέου προγράμματος δημοσιονομικής σταθερότητας

Σκόπελοι μετά το Μεσοπρόθεσμο

Το Μεσοπρόθεσμο ψηφίστηκε. Αλλά, παρά τη μικρή ανάσα που πήρε η ελληνική οικονομία, η πορεία της χώρας συνεχίζει να διαγράφεται δύσκολη. Την πορεία αυτή ζητήσαμε να σκιαγραφήσουν τέσσερις οικονομολόγοι και πολιτικοί επιστήμονες που εκφράζουν διαφορετικές σχολές σκέψης.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΟΥΡΜΟΥΡΑΣ

Ο Γιάννης Μουρμούρας είναι καθηγητής Μακροοικονομίας στο Οικονομικό Τμήμα του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και Σύμβουλος του προέδρου της Ν.Δ.

Διαπραγματεύου. Τίποτ' άλλο

Τρεις παρατηρήσεις: 1. Κατ' αρχάς, έχει σημασία να γνωρίζουμε πώς προέκυψε το Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα 2012-15. Θυμίζω ότι στο αρχικό Μνημόνιο του Μαΐου 2010, παρ' όλο που εκεί ετέθησαν οι στόχοι για το έλλειμμα και το χρέος και για την περίοδο 2012-15, δεν εξειδικεύονταν τα αντίστοιχα μέτρα λιτότητας και οι αγορές να αμφισβητούν τη βιωσιμότητα του ελληνικού χρέους ακόμη και με τη λήξη του Προγράμματος το 2015.

2. Επομένως, δεν πρέπει να εκπλήσσει ότι και στο Μεσοπρόθεσμο βρίσκεται κανείς τα ίδια λάθη στο μείγμα πολιτικής που συναντά και στο Μνημόνιο. Ενδεικτικά: στοχεύοντας το συνολικό έλλειμμα (αντί του ορθού που είναι μόνο το διαρθρωτικό, αφήνοντας το κυκλικό να αυτοδιορθωθεί μέσα από την ανάκαμψη), υιοθετεί έναν υπερακοντισμό μέτρων (π.χ. αυξάνει τους φόρους για να μειώσει και το κυκλικό έλλειμμα, προκαλώντας έτσι μεγαλύτερη ύφεση, άρα και αύξηση του κυκλικού ελλείμματος, πετυχαίνει δηλαδή μια τρύπα στο νερό!).

3. Από το Μεσοπρόθεσμο αποσιωπάει παντελώς το σκέλος της ανάκαμψης, τα μέτρα δηλαδή που θα βάλουν ένα τέλος στη βαθιά ύφεση, μια ύφεση που εκτροχιάζει την προσαρμογή και υπονομεύει την κοινωνική συνοχή. Αποσιωπάουν δηλαδή τα μέτρα για την επανεκκίνηση της οικονομίας που βρίσκονται στο Ζάππειο II. Γι' αυτό τον λόγο, το αίτημα για την επαναδιαπραγμάτευση των όρων του Μνημονίου στην πιο πάνω βάση είναι πλέον μονόδρομος για την έξοδο από την κρίση.

Κυβέρνηση και τρόικα δείχνουν να έχουν πια αποδεχθεί τα όρια των μεταρρυθμιστικών δυνατοτήτων του ελληνικού πολιτικού συστήματος και συμβιβάζονται με την εφαρμογή ενός προγράμματος που βασίζεται στην οικονομικά αναποτελεσματική και κοινωνικά άδικη αύξηση της φορολογίας

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΚΑΛΚΟΣ

Ο Δημήτρης Σκάκος είναι πολιτικός επιστήμονας - διεθνολόγος. Πρόσφατο βιβλίο του, «Αλήθειες για τον Φιλελευθερισμό».

Αν αλλάξει το κράτος...

Η πρόσφατη υπερψήφισή του Μεσοπρόθεσμου Προγράμματος και του εφαρμοστικού νόμου σε συνδυασμό με τη θερινή ραστώνη που συν

νήθως συνοδεύει τους καλοκαιρινούς μήνες στη χώρα μας, φαίνεται να προσφέρει στην κυβέρνηση πολύτιμο πολιτικό χρόνο έπειτα από μία από τις δυσκολότερες ίσως εβδομάδες της μεταπολιτευτικής ελληνικής ιστορίας.

Ωστόσο, κυβέρνηση και τρόικα δείχνουν να έχουν πια αποδεχθεί τα όρια των μεταρρυθμιστικών δυνατοτήτων του ελληνικού πολιτικού συστήματος. Οι ευρωπαϊκοί εταίροι μας μοιάζουν να συμβιβάζονται με την εφαρμογή ενός προγράμματος που βασίζεται στην οικονομικά αναποτελεσματική και κοινωνικά άδικη αύξηση της φορολογίας αντί της δραστηρικής μείωσης των δημοσίων δαπανών. Δημόσιες δαπάνες που συντηρούν έναν προκλητικά υπερτροφικό δημόσιο τομέα και αναπαράγουν ένα απροκάλυπτα πελατειακό κράτος.

Ο χρόνος στην πολιτική είναι σχετικός. Και φτάσαμε στη στιγμή που πρέπει σε ελάχιστο χρονικό διάστημα να γίνουν εκείνες οι αλλαγές που δεν έγιναν τις τρεις προηγούμενες δεκαετίες. Τους αμέσως επόμενους μήνες η κυβέρνηση «αναζητώντας τον χαμένο χρόνο» (αλλά ας μην το κάνει με τους ρυθμούς που ζητιλιγεται η αφήγηση στο ομώνυμο βιβλίο του Προυστ) θα έχει ίσως την τελευταία ευκαιρία της να διαμορφώσει τους όρους και τις προϋποθέσεις μιας σύγχρονης ανταγωνιστικής οικονομίας και μιας κοινωνίας ευημερίας και αλληλεγγύης. Αντί να στηρίζει με δυσβάστακτα δάνεια τα σαθρά θεμέλια ενός χρεοκοπημένου συστήματος. Ας ελπίσουμε να μην τη σπαταλήσει.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΤΑΘΑΚΗΣ

Ο Γιώργος Σταθάκης είναι καθηγητής Πολιτικής Οικονομίας στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Λάθος η βίαιη «απο-ανάπτυξη»

Το Μεσοπρόθεσμο είναι ένα απόλυτα λανθασμένο πρόγραμμα, είναι αδύνατον να εφαρμοστεί και δεν μπορεί να πετύχει τους στόχους του διότι όλα τα μεγέθη που αποτυπώνονται εκεί είναι εικονικά. Είναι απόλυτα λανθασμένο διότι δεν θεραπεύει τη βασική αιτία του δημοσιονομικού προβλήματος της Ελλάδας. Τη μη πληρομή φόρου εισοδήματος από τα ευκατάστατα στρώματα και τις επιχειρήσεις όλων των κατηγοριών στα ανάλογα επίπεδα που ισχύουν στην Ε.Ε.

Ετσι, ενώ οι έμμεσοι φόροι και οι ασφαλιστικές εισφορές είναι ταυτόσημες σε Ελλάδα και Ε.Ε., η απόκλιση του φόρου εισοδήματος είναι 6% για πάνω από 20 χρόνια και ερμηνεύει το μόνιμο έλλειμμα του ελληνικού προϋπολογισμού και τη συσσώρευση του χρέους. Ταυτόχρονα ερμηνεύει την αντίφαση του υψηλού δημόσιου χρέους (350 δισ.) και της υψηλής αποταμίευσης (οι ιδιωτικές καταθέσεις είναι 200 δισ. στις ελληνικές τράπεζες και 350 δισ. στο εξωτερικό). Το Μεσοπρόθεσμο αφήνει άθικτο το παραπάνω και επιλέγει να μειώσει τις δημόσιες δαπάνες στα επίπεδα των εσοδών στο 38%. Το ύψος των δημοσίων δαπανών είναι ο βασικότερος δείκτης οικονομικής ανάπτυξης μιας χώρας (η Ε.Ε. έχει 47%, η Σουηδία 60%, η Γαλλία 50%, η Ελλάδα 44%, η Αργεντινή 30% κ.ο.κ.). Το Μεσοπρόθεσμο επιδιώκει το αδύνατο, τη βίαιη δηλαδή «απο-ανάπτυξη» της ελληνικής οικονομίας. Αυτό είναι παρανοϊκό και, κατά συνέπεια, αδύνατον. Αντί το πρόγραμμα να σταθεροποιήσει τα έσοδα και τις δαπάνες στο 41-43% του ΑΕΠ, να αναδιαρθρώσει το χρέος και να προχωρήσει σε θεμελιακά μέτρα εκσυγχρονισμού της Δημόσιας Διοίκησης και εξοικονόμησης πόρων για επενδύσεις, επιλέγει το «σπινάλ» της συρρίκνωσης δαπανών, εισοδημάτων και ΑΕΠ.

Εν κατακλείδι, πρόκειται για εικονικό και ανεφάρμοστο πρόγραμμα. Η ελληνική οικονομία φυσικά θα συνεχίσει να συρρικνώνεται και το 2015 αναμένεται να έχει απολέσει το 15-20% του ΑΕΠ του 2008, η ανεργία θα έχει μονιμοποιηθεί στο 20%, το δημόσιο χρέος θα προσεγγίζει το 200% του ΑΕΠ και οι δημόσιες δαπάνες θα έχουν το μικρότερο ποσοστό στην ευρωζώνη με απρόβλεπτες συνέπειες στις κοινωνικές ανισότητες. Η Ελλάδα πρακτικά θα είναι, οριστικά πλέον, στο φάσμα της πλήρους χρεοκοπίας.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΧΑΤΖΗΣ

Ο Αριστείδης Χατζής είναι επικουρός καθηγητής Φιλοσοφίας Δικαίου και Θεωρίας Θεσμών στο Τμήμα ΜΙΘΕ του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Όπως το Μνημόνιο – δυστυχώς

Το Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο ήταν απαραίτητο να ψηφιστεί αλλά είναι απολύτως βέβαιο πως θα έχει την ίδια τύχη με το Μνημόνιο. Ο,τι εξοικονομήσει από την απομύζηση της μικρής ομάδας φορολογουμένων, που είτε δεν μπορεί είτε δεν θέλει να φοροδιαφύγει, και από τις οριζόντιες περικοπές επί δικαίους και αδικούς, θα εξανεμιστεί από την περαιτέρω καθίζηση της αγοράς και, κυρίως, από το ανέπαφο γιγαντιαίο πελατειακό διεφθαρμένο κράτος που ζει και βασιλεύει. Αλλιώς, για τη διατήρησή του στη ζωή γίνονται όλα. Το παράδειγμα που δημοσίευσε ο Γ. Παπαϊωάννου στο «Βήμα» της περασμένης Κυριακής είναι ανατριχιαστικό: Όσα προσδοκά να εισπράξει (830 εκατ. ευρώ) το κράτος από τη μείωση του αφορολόγητου, τα έσοδα από τα αυθαίρετα, την αύξηση των τελών κυκλοφορίας και την εισφορά αλληλεγγύης των ελευθέρων επαγγελματιών θα τα ρίξει στη μαύρη τρύπα του ΟΣΕ, οι ζημιές του οποίου στο σύνολο του έτους θα είναι της τάξης των 850 εκατ. ευρώ. Θα γονατίσει λοιπόν η αγορά, θα γονατίσουν οι φορολογούμενοι, οι μισθωτοί, οι συνταξιούχοι, θα πουληθούν βιαστικά και όσο όσο (νόμος της προσφοράς) κρατικά περιουσιακά στοιχεία, για να μαζέψουμε τα χρήματα να πληρώσουμε τις ελλειμματικές ΔΕΚΟ, τους κρατικοδιαγώνους διαπλεκόμενους επιχειρηματίες στον ελληνικό παράδεισο των ολιγοπωλίων, τους καλοπερασάκηδες συνδικαλιστές με τις γκανγκοτερικές μεθόδους και τους «κλειστούς» στον ανταγωνισμό επαγγελματίες που κρατούν όμπρο μια ολοκληρωτή χώρα. Αυτά τα λύτρα είμαστε καταδικασμένοι να τα πληρώσουμε εφ' όρου ζωής. Μετά το Μεσοπρόθεσμο, ακόμα πιο ακριβά.